

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Verslag van de viering van de dies natalis

Libgott, R.

Citation

Libgott, R. (2007). Verslag van de viering van de dies natalis. *Bestuurskundige Berichten*, 22(3), 38-39.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211645>

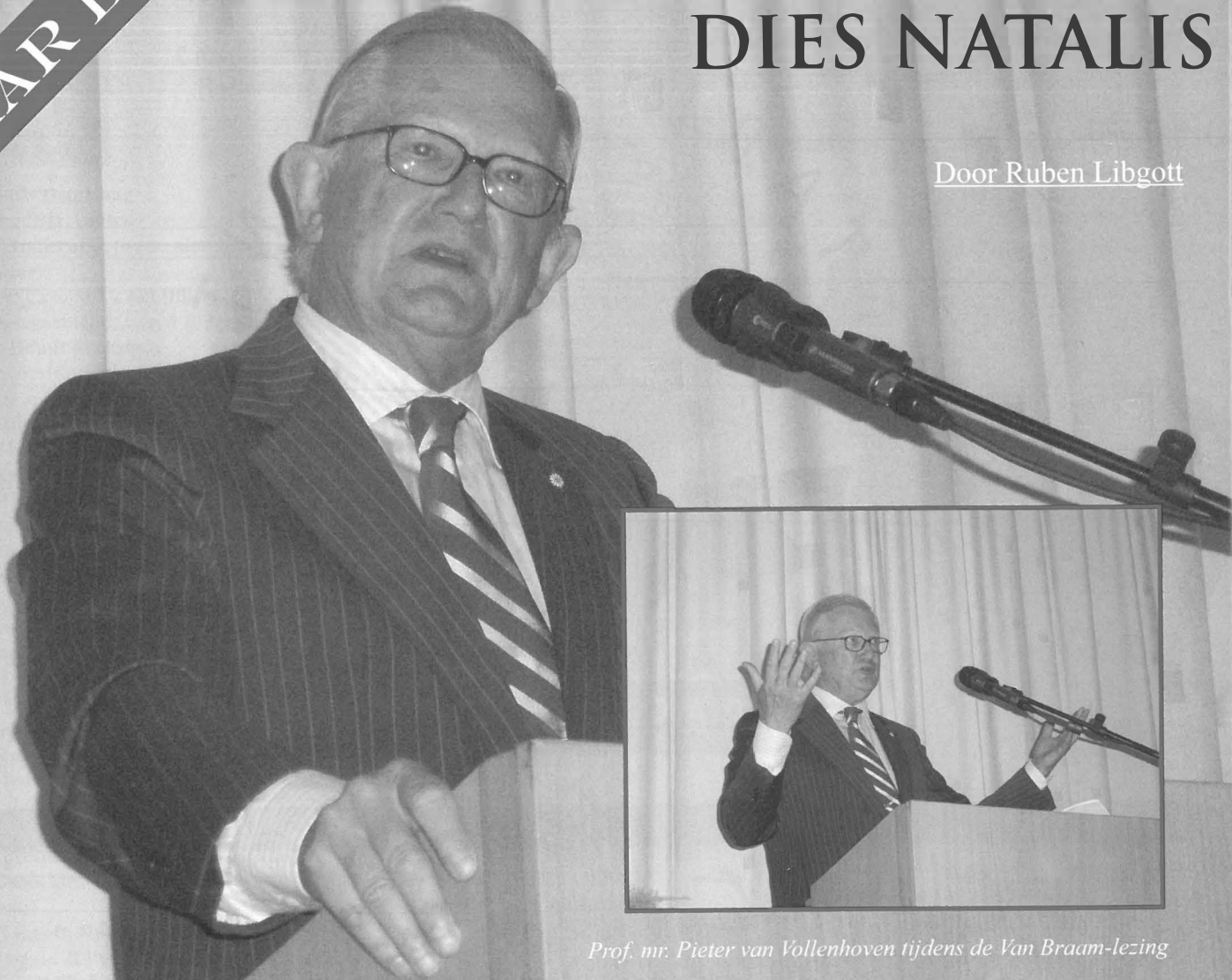
Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211645>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

VERSLAG VAN DE VIERING VAN DE DIES NATALIS

Door Ruben Libgott

Prof. mr. Pieter van Vollenhoven tijdens de Van Braam-lezing

Op 22 mei 1985 werd de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. De B.I.L., opgericht door Joop Ruijgrok, Rogier Rijnja, Albert Hofplein, Albert Huubkens en Frank Neumann, was een initiatief van wijlen prof. dr. Van Braam (1923-2002). Nog elk jaar wordt deze dies natalis (geboortedag) uitgebreid gevierd met een bijzonder programma, met als hoogtepunt de Van Braam-lezing, die sinds 2004 ter nagedachtenis aan prof. dr. Van Braam wordt uitgesproken. Dit jaar, op een extra feestelijke dag (22 jaar op 22 mei), hadden wij de grote eer een wel heel bijzondere gast te mogen verwelkomen. Niemand minder dan zijne excellentie prof. mr. Pieter van Vollenhoven nam dit jaar achter het kathedraal plaats om de lezing te houden. Op een flamboyante manier vertelde hij het en masse toegestroomde publiek vol passie, maar met gepaste ernst, over veiligheid en het belang van het doen van onafhankelijk onderzoek naar rampen..

De Van Braam-lezing werd gehouden in de met zonlicht overgoten Oranjeriezaal van de Leidse Hortus Botanicus. Na een welkomstwoord door Mehtap Karasu, die de avond met haar commissie had georganiseerd en een inleiding door B.I.L.-voorzitter Govert van Gorcum over de B.I.L. en het belang van een studievereniging voor het contact tussen studenten en docenten, was het woord aan B.I.L.-erelid prof. dr. Jouke de Vries. In een duidelijk verhaal vertelde hij over zijn leermeester, professor Van Braam.

Een heel aardige man

Prof. dr. Jouke de Vries was aan de beginjaren van het Leidse Departement Bestuurskunde één van de student-assistenten van

prof. dr. Van Braam en heeft de professor in die hoedanigheid van nabij mogen meemaken. Tentamens nakijken was een taak voor de student-assistenten. Ze deden dat gezamenlijk op de kamer van Van Braam. Hij keek dan altijd meewarig naar De Vries, die de punten optelde met een rekenmachine. Van Braam, statisticus, vond dat het ergste dat er was. "Dat je niet eens meer kunt hoofdrekken!"

Van Braam was volgens De Vries een boom van een man, niet alleen qua postuur, maar ook qua intellectueel vermogen. Hij stelde hoge eisen, aan het departement (dat hij in 1984 oprichtte als afsplitsing van het departement Politieke Wetenschappen), zijn medewerkers en zijn studenten. De Vries sprak over hoe Van Braam hem boeken aanreikte over grote denkers en hem wegwijs maakte in het werk van Max Weber, waarvan hij een groot kenner was en de boeken ook had vertaald. Maar ook over

de semantische benadering die Van Braam zeer belangrijk vond. Hij was van mening dat in de sociale systemen zoveel variabelen een rol speelden, dat je moest weten waar je het over had en wat er met termen werd bedoeld. Anders kon je niet communiceren, geen wetenschap bedrijven. Van Braam was daarom ook auteur van een dik boek, dat in de wandelgangen het 'groene monster' werd genoemd. Dit 'Leerboek Bestuurskunde' stond vol definities en werd voorgeschreven aan eerstejaars. En dat was zware kost.

De Vries vertelde ook over de manier hoe Van Braam leefde voor zijn vak, gefascineerd was door de Bestuurskunde en streed voor de legitimiteit van het vakgebied. "Van Braam was een heel aardige man, goed voor zijn studenten, je kon veel van hem leren, maar hij was een hoogleraar van de oude stempel. Een studievereniging voor Bestuurskunde vond hij belangrijk. Zo konden studenten elkaar leren kennen, ontstond er interactie en konden er naast de literatuur ook andere activiteiten worden ontplooid."

22 jaar B.I.L., 22 jaar strijd om Veiligheid

Het *pièce de résistance* van de avond was natuurlijk de lezing van prof. mr. Pieter van Vollenhoven. Tweeëntwintig jaar, zo oud als dat de B.I.L. is, heeft hij gevochten voor een onafhankelijke onderzoeksinstantie om onderzoek te doen naar rampen en ongevallen, om veiligheid te bevorderen. In 2005 kwam er eindelijk de speciale Onderzoeksraad voor Veiligheid, met Van Vollenhoven als voorzitter. In een wervelende rede vertelde hij hoe hij al van jongs af aan te maken kreeg met de nood voor veiligheid. "Mijn vader, die bij de vrijwillige brandweer zat, hamerde er bij mij in, dat ik altijd moest kijken waar de nooduitgang was en moest controleren of de deuren wel open konden." Ook in zijn studentenkamer in de Leidse Burchtsteeg, waar Van Vollenhoven als Rechtenstudent woonde, maakte zijn vader een touw om zijn bed, zodat hij bij brand altijd via het raam het pand kon verlaten.

Maar vooral bij de Luchtmacht, na zijn studie, kreeg hij te maken met veiligheid, omdat dat daar van groot belang was. Van Vollenhoven werd na een aantal omzwervingen in 1977 benoemd tot voorzitter van de Raad voor de Verkeersveiligheid. Hij moest de verkeersveiligheid op de politieke agenda zetten en de overheid adviseren. Helaas lukte het in de praktijk amper om aandacht te vragen. "Adviezen leidden tot grote discussies en werden in de wind geslagen. Men zat er niet op te wachten. Adviezen voor verkeersveiligheid schoven de ministers af als een inperking van de vrijheid van de burger, iets waar zij zich niet mee dienden te bemoeien" Zijn ogen werden echter geopend door zijn contacten met gehandicapte sporters. Vijfenzestig procent van

Prof. dr. Jouke de Vries

de gehandicapte sporters bleek invalide te zijn geraakt door een verkeersongeluk. "Mijn motivatie om voor veiligheid te strijden zijn daarom de slachtoffers van rampen en ongevallen." In 1983 adviseerde hij om een raad voor transportveiligheid op te richten. Het duurde tot 1999 eer deze er kwam en Van Vollenhoven voorzitter werd. Na de Bijlmerramp, de Vuurwerkcramp in Enschede en de cafébrand in Volendam wilde men allerlei nieuwe verschillende onderzoeksraden in het leven roepen. Van Vollenhoven, zo vertelde hij, vond dat maar niks. Teveel verkokering. Hij stelde daarom een onafhankelijke onderzoeksraad voor, die op vrijwel alle terreinen onderzoek mocht doen naar veiligheid. Dit resulteerde uiteindelijk, na veel inspanningen, in de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Wat Van Vollenhoven vooral hekelde, was het feit dat veiligheid als overheidstaak werd gezien. De overheid was verantwoordelijk, maar het werd ondergebracht bij allerlei verschillende departementen, met elk eigen regels en toezicht. In de loop van tijd is het beeld van de overheid als verantwoordelijke veranderd. Ook burgers en bedrijven worden verantwoordelijk geacht. "De essentiële veiligheidsrelatie tussen overheid en samenleving is echter totaal onduidelijk." Met deze signaleringen haalde Van Vollenhoven de kern van een belangrijk bestuurskundig aspect aan, namelijk het 'probleem van de vele handen'.

Maar waarom wilde Van Vollenhoven een *onafhankelijke* onderzoeksraad? "Wanneer veiligheid een overheidsaangelegenheid is, moet het onderzoek buiten de overheid worden geplaatst. Het kan niet zijn dat toezichthouders zelf gelieerd zijn aan de instelling die verantwoordelijk is." Hij benadrukte dat zijn onafhankelijke onderzoek zich daarbij juist kenmerkt door niet te kijken naar de schuldvraag. "Wanneer je je bij de Schipholbrand had beperkt tot een strafrechtelijk onderzoek naar de schuldvraag, wie de brand had gesticht, dan had je niet gezien wat de gebreken waren op het gebied van de brandveiligheid. Daarvoor is ons onafhankelijke onderzoek."

Volgens prof. mr. Pieter van Vollenhoven ontbreekt het aan regie over het uiterst belangrijk *issue* van veiligheid. Juist daarom vond hij het erg fijn om er tijdens de Van Braam-lezing met jonge bestuurskunde-studenten over van gedachten te kunnen wisselen en hij sprak de hoop uit dat vaker in de toekomst te kunnen doen.

Op de volgende pagina's treft U een uitgebreide foto-impressie van de Van Braam-lezing en de overige activiteiten tijdens de diesviering.